

I krissituationer, såsom vid bränder och olyckor, är tilliten till räddningstjänsten avgörande för hur snabbt och effektivt människor agerar. Arkivbild.

FOTO: KENNETH HUDD

Lisa Salmonsson, docent i sociologi vid Mälardalens universitet.

FOTO: JONAS BILBERG

Anna Johansson, universitetslektor i statsvetenskap, Mälardalens universitet.

FOTO: MDU

MDU: Räddningstjänstens roll i utsatta områden – tillit avgör

Krönika
Forskning

Räddningstjänsten har en särställning i samhället när det kommer till att skapa och upprätthålla tillit. När larmet går förväntas de agera snabbt, effektivt och professionellt – ofta under extrema förhållanden.

Forskning visar att i samhällen med hög tillit är människor mer benägna att samarbeta i krissituationer. Hög tillit skapar också stabilare samhällen och en bättre fungerande demokrati. Tillit ökar också effektiviteten i samhället genom att människor vågar lita på institutioner och varandra och tillit till institutioner stärker även det ömsesidiga förtroendet mellan medborgare.

I krissituationer, såsom vid bränder och olyckor, är tilliten till räddningstjänsten avgörande för hur snabbt och effektivt människor agerar. Men hur uppfattas egentligen räddningstjänsten av de som de är satta att skydda?

Vilken självbild har räddningstjänsten i mötet med allmänheten? Vad behöver förändras och bli bättre?

På uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har Mälardalens universitet (MDU) genomfört ett forskningsprojekt som studerat hur allmänheten upplever räddningstjänstens bemötande under räddningsinsats och vid förebyggande aktiviteter. Studien har bedrivits i nio utsatta bostadsområden i Eskilstuna, Västerås och Uppsala. Vi har granskat offentlig statistik rörande demografiska och socioekonomiska faktorer i de utvalda områdena, kartlagt förekomst av räddningsinsatser och intervjuat räddningstjänstpersonal och boende i de tre områdena.

Ett av de viktigaste medskicken är att tilliten bland de boende till räddningstjänsten är hög – hela 84 procent av de tillfrågade uttrycker en hög eller mycket hög tillit. I en tid då många myndigheter upplever ett minskat förtroende är detta ett styrkebesked.

Något som också framkom i intervjuerna var att de handlade om allmänhetens förväntningar. Hjältestatusen,

Genom riktad utbildning i kulturell och språklig kompetens kan personalen inte bara göra sig bättre förstådd utan också agera med större empati och effektivitet i mötet med människor från olika bakgrunder – något som i slutändan kan rädda liv.

som ofta är formad av filmer och tv-serier, riskerar att leda till att människor har orealistiska förväntningar på vad som faktiskt är möjligt i en räddningsinsats.

Ett annat viktigt medskick är arbetet med mångfald och representation inom räddningstjänsten. Boende i de tre städerna uttrycker en önskan om att räddningstjänstens personal bättre ska spegla befolkningen och att de bör ha god kulturell och språklig kompetens.

Räddningstjänstpersonal vittnar i sin tur om att det finns kulturella och språkliga barriärer som försvåra kommunikationen och skapar osäkerhet hos både brandmän, drabbade och åskådare.

De brandmännen vi pratat med vittnar om att de har få kvinnliga kollegor och få med utomnordisk bakgrund. Arbete med jämställdhet och mångfald har pågått under många år i svensk räddningstjänst men flera informanter i vår studie menar att arbetet går trögt.

Forskning visar att kulturell kompetens och språkförståelse spelar en central roll i detta sammanhang. När räddningspersonal har kunskap om

olika kulturella normer och grundläggande språkliga färdigheter kan missförstånd undvikas, och förtroendet mellan räddningstjänsten och medborgarna stärkas.

Genom riktad utbildning i kulturell och språklig kompetens kan personalen inte bara göra sig bättre förstådd utan också agera med större empati och effektivitet i mötet med människor från olika bakgrunder – något som i slutändan kan rädda liv.

Kommunbrandmannenssatsningen i Eskilstuna är ett gott exempel på hur man kan arbeta förebyggande och skapa relationer i olika bostadsområden och är ett unikt och mycket gott exempel på hur en lokal insats för ökad mångfald och inkludering kan göra stor skillnad och stärka förtroendet för offentliga institutioner.

Anna Johansson

Universitetslektor i statsvetenskap, Mälardalens universitet

Lisa Salmonsson

Docent i sociologi vid Mälardalens universitet

Anna Johansson och Lisa Salmonsson är några av flera skribenter från Mälardalens universitet som skriver krönikor i VLT.

Fakta Våra rekommendationer till blåljusorganisationer som vill jobba med att öka boendes tillit

Stärk informationspridning och dialog:

- Öka medvetenheten om räddningstjänstens roll och funktion i samhället.
- Anpassa informationsinsatser efter olika målgruppers behov och förutsättningar.

Förbättra kännedomen om lokala utmaningar:

- Kartlägg risker och behov i olika bostadsområden.
- Samverka med lokala aktörer för att förstå och hantera specifika utmaningar.
- Öka kunskapen om räddningstjänsten bland medborgarna:

- Särskilt fokus på unga och äldre som upplever bristande kunskap.
- Genomför riktade informationskampanjer och utbildningar.
- Utbilda räddningspersonal i kulturell och språklig kompetens:
 - Ge personalen verktyg för att bättre förstå och kommunicera med olika grupper.

Integrera kulturell kompetens i utbildning och fortbildning.

Revidera rekryteringsprocesser för ökad inkludering:

- Värdera kulturell kompetens, sociala färdigheter och språkkunskaper vid rekrytering.
- Arbeta aktivt för en mer representativ räddningstjänst.

Främja tillit och trygghet genom mångfald:

- Rekrytera från en bredare grupp för att spegla samhällets mångfald.
- Öka räddningstjänstens legitimitet och effektivitet genom representation.